

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp,
för Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
VT 2017

Flerspråkighet i förskolan

Hur uppfattar förskollärare och
modersmåslärare att de stimulerar barns
språkutveckling i förskolan?

Maria José Vera Delgado

Sektionen för lärande och miljö

Högskolan Kristianstad | www.hkr.se

Författare/Author

Maria José Vera Delgado

Titel/Title

Flerspråkighet i förskolan – Hur uppfattar förskollärare och modersmåls lärare att de stimulerar barns språkutveckling i förskolan?

Handledare/Supervisor

Marie Fridberg

Examinator/Examiner

Anna Linge

Sammanfattning/Abstract

I den här studien undersöks vilka arbetsmetoder förskollärare och modersmåls lärare använder för att stödja barns språkutveckling samt hur de uppfattar undervisningsmetoderna som de använder. Studien har genomförts utifrån en kvalitativ fallstudie med en fenomenografisk syn i analysen av materialet. Jag har valt att intervjua förskollärare och modersmåls lärare för att se om det finns likheter och skillnader mellan dessa två yrkesgruppers användning av, och inställning till, undervisningsmetoder för språkinläring. Urvalet av förskolan var att det var en mångkulturell förskola och den var mest passande i min valda undersökning då jag valde att ha med barn med annat modersmål. Respondenterna uppfattningar om flerspråkiga barns språkutveckling är att språk förvärvas genom interaktion och samspel med omgivningen och för att utveckla språk måste barn få lov att höra, uppleva, prova och tillägna sig språk genom olika aktiviteter. Det är enligt respondenterna även viktigt att förtydliga så mycket som möjligt med hjälp av de olika hjälpmedel, så som sång, bilder, böcker. Resultatet om likheter och skillnader mellan de två yrkesgrupperna var att båda yrkesgrupperna tyckte att högläsning är viktigt för språkutvecklingen och en av skillnaderna var samlingen, modersmåls lärarna kan ha mellan två till fyra barn i jämförelse med förskollärarna som har fler.

Ämnesord/Keywords

Flerspråkighet, modersmål, modersmålsstöd, arbetsmetoder för flerspråkighet, språkutveckling.

Förord

Jag vill tacka min handledare Marie Fridberg som varit enastående på alla sätt och vis, gett mig goda råd och synpunkter. Min tacksamhet vill jag också ge till mina kollegor som har gett mig den tid jag behövde under arbetets gång. Jag vill också tacka Iréne som läste mitt examensarbete och gav mig goda råd.

Jag vill även tacka min älskade familj som har varit förstående och som har stöttat mig under hela min skrivprocess. Utan er hade jag inte klarat av mitt examensarbete.

Göteborg februari 2017

Maria José Vera Delgado

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.2 Syfte och frågeställningar.....	7
1.3 Centrala begrepp.....	8
2. Litteraturbakgrund.....	9
2.1 Flerspråkighet.....	9
2.2 Modersmål.....	12
2.3 Arbetsmetoder för flerspråkighet.....	14
2.4 Teoretisk perspektiv: Fenomenografi.....	15
3. Metod.....	16
3.1 Kvalitativ metod med intervju.....	16
3.2 Urval.....	16
3.3 Genomförande av intervjuer.....	17
3.4 Bearbetning och analys av data.....	17
3.5 Etik.....	18
3.6 Metodkritik och validitet.....	19
4. Resultatet.....	20
4.1 Undervisningsmetoder för barns språkutveckling.....	20
4.2 Uppfattningar om undervisningsmetoderna.....	21
4.2.1. Samling med estetiskt innehåll utmanar barnen.....	21
4.2.2. Läsning är viktigt för språkutveckling.....	22
4.2.3. Den pedagogiska måltiden är en del av lärandet.....	23
4.2.4. Arbetsmetodernas betydelse.....	24
4.2.5. Vikten av att fånga barnens intresse.....	24
4.2.6. Använda enkla metoder.....	25
4.2.7. Samspel.....	25
4.3 Sammanfattande analys av resultat.....	26
5. Diskussion.....	29
6. Slutsatser.....	31
7. Förslag till fortsatt forskning.....	31
Referenser.....	32
Bilaga 1.....	34

Bilaga 2 35

1. Inledning

Som pedagog har jag alltid varit intresserad av barns språkutveckling och av hur barn kommunicerar med varandra utan att själv kunna språket. Själv är jag tvåspråkig med spanska som modersmål och av egen erfarenhet vet jag hur svårt det kan vara att lära sig ett nytt språk. Den här forskningen behövs för att i världen och i dagens Sverige möts i allt större utsträckning människor med olika kulturell bakgrund och med olika uppväxtvillkor. Dessutom finns det många människor som är flerspråkiga och Sverige har mottagit barn från olika länder som har ett annat modersmål än svenska. Därför är det viktigt att förskolan arbetar med flerspråkighet så att barnen kan få språklig stimulans av de olika språken. Därför anser jag det vara av vikt att undersöka hur pedagogerna arbetar med att stimulera barns språkutveckling när de använder sig av olika arbetsmetoder i verksamheten. I dagens samhälle är det vanligt att möta flerspråkiga barn i förskolan. Håkansson (2014) skriver att barn lär sig det språk som är i deras närhet. I andra kulturer är det normalt att man har flera språk och då är det vanligt att barn med tvåspråkiga föräldrar får två modersmål (Håkansson, 2014). Förskolan ska stödja de flerspråkiga barnen i deras utveckling så väl i det egna som i det svenska språket. Flerspråkighet är en viktig kompetens och en tillgång i samhället. Att växa upp med flera språk har fördelar till exempel att det hjälper barn med den sociala förmågan också ute i samhället. Därför är det viktigt att lärare i förskolan har ett positivt förhållningssätt och att det är viktigt att utföra våra verktyg för språkarbetet som vi använder oss av i förskolan. Det är med det syftet denna studie gjorts, för att utvärdera pedagogernas uppfattning om arbetsmetoder. Det ska också finnas en miljö som skapar stolthet hos barnen över de språk de behärskar. I läroplanen står det att språk och identitet hänger samman och genom att man pratar om olika kulturer i förskolan så stärker vi också barnet i sin identitet samt förmedlar en nyfikenhet och lust hos andra att lära sig mera (Skolverket, 2016).

I den reviderade upplagan av läroplan för förskolan från 2016 (Lpfö - 98 rev 16) står det att:

Språk och lärande hänger oupplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnens nyfikenhet och intresse för den skriftliga världen.

Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden.

Förskolan ska sträva efter att varje barn,

som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

(Skolverket, 2016, s. 11).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att bidra till kunskap om skillnader och likheter över hur pedagoger uppfattar sitt arbete med att stimulera, inspirera, uppmuntra och stärka barnens språkutveckling. Jag väljer i min studie att göra en analys av pedagogernas uppfattning av arbetsmetoderna de använder för språkutveckling i verksamheten.

Uppsatsens frågeställningar är:

Vilka undervisningsmetoder använder förskollärare och modersmåls lärare för att stödja barns språkutveckling?

Hur uppfattar förskollärare och modersmåls lärare undervisningsmetoderna de använder?

1.3 Centrala begrepp

Hansengård (1974) skriver om några vanliga begrepp kring flerspråkiga samhället.

Flerspråkighet: Förmågan att kunna tala och behärska flera språk. Genom att ha t.ex. föräldrar som talar olika språk lär sig barnet flera språk samtidigt.

Tvåspråkighet: Ordet tvåspråkig är personer som behärskar båda två språken lika väl som enspråkiga i respektive språk.

Kodväxling: Kodväxling är ett språkligt fenomen där man använder flera språk i ett samtal. Exempel på kodväxling: ”pratar´u español?” (Pratar du spanska?).

Modersmål: Modersmål eller förstaspråk är det språk man lär sig tala först som litet barn.

(Hansengård, 1974).

2. Litteraturbakgrund

I detta kapitel kommer jag att ta upp teori och forskning kring flerspråkighet, modersmål, arbetsmetoder för flerspråkighet och uppsatsens teoretiska perspektiv.

2.1 Flerspråkighet

I förskolan så finns det många förskolebarn som använder fler än ett språk dagligen. Barn kan utveckla förmågan att behärska ett till flera språk på olika vis (Calderon, 2006). Calderon (2006) skriver om att det finns två olika slags tvåspråkighet, den ena är *simultan* och den andra är *successiv*. Simultan tvåspråkighet benämns om ett barn lär sig två språk från födseln. Barnet lär sig språken jämsides med varandra när båda föräldrarna har olika modersmål och använder båda språk med barnet, då får barnet två förstaspråk (Calderon, 2006). beskriver också om successiv tvåspråkighet är när man redan pratar förstaspråket och lär sig andraspråk efter tidig ålder. Flerspråkighet är en tillgång både för individen och för samhället. Flerspråkiga personer som dominerar ett till flera språk kan kod växla språken och byter språk när personen vill (Svensson, 2009). Calderon (2006) skriver också att det är vanligt att barn, ungdomar och vuxna blandar språk på grund av att de inte kan skilja språken. Man kan höra till exempel när spanjorer pratar och har varit många år i Sverige att de blandar språken. Det kan vara så att de inte hittar eller kommer ihåg ordet på spanska och i en mening kan vi höra t.ex. ”barnbidrag” eller ”bilprovning”, på svenska (Calderon, 2006).

Flerspråkighet ska vara en integrerad del i förskolans vardag. Att förskolan har möjligheten att ta till vara på den rikedom som flerspråkighet ger som t.ex. fler kulturer och nya möten (Khousravi, 2017). Pedagogerna arbetar med flerspråkiga barn i förskolan genom att visa kunskaper om hur man kan ge barnen möjlighet att utveckla både svenska och deras modersmål. Ett förhållningssätt som ger pedagogerna möjlighet att få veta mer om barnets språk är t.ex. att vara nyfiken och lära sig några ord på varje språk. Samtidigt får barnet mer möjlighet att utveckla sina språk (Ladberg, 2003). Det är viktigt att de vuxna i barnens omgivning på olika sätt, uppmuntrar, stödjer och skapar möjligheter för barnet att använda både svenska och sitt modersmål. Barnet ska kunna vara stolt över sig själv och känna samhörighet med sin bakgrund.

Det finns många föräldrar som önskar att deras barn lär sig att kommunicera med sitt eller sina modersmål (Kultti, 2014).

Enligt Wedin (2011) så finns det många barn i Sverige som har föräldrar som talar olika språk. En förälder som är svensktalande och en förälder som pratar ett annat språk men det blir oftast att man pratar svenska som förstaspråk. Flerspråkiga barn utvecklar sina språk olika beroende om barnet är i hemmet eller förskola/skola (Benckert, Håland och Wallin 2010). Enligt Calderon (2006) så påverkar pedagogernas förhållningssätt till barns och föräldrarnas språkliga och kulturella bakgrund hur man bemöter andras kulturer. Calderon (2006) skriver vidare om att förskolan ska ha ett bra samarbete med föräldrarna och respektera att alla familjer har olika kulturer och traditioner.

Lek är viktigt för att stimulera barnens förmåga att uttrycka sig och möjlighet att använda språket. Leken är viktig för barnets språkutveckling. Enligt Vygotskij (1999) lär sig barn i samspel med varandra samt att samspel och lärande bilda en helhet. Flerspråkiga förskolebarn har den tid de behöver för att lära sig svenska och det gör ingenting om barnen säger fel (Calderon, 2006). I leken utvecklar barnen sin sociala kompetens, sin samarbetsförmåga, sitt språk och sin fantasi. I förskolan är det viktigt att förskollärarna är mer delaktiga i den fria leken (Kultti, 2014). Wagner m.fl. (2010) beskriver enligt Kultti (2014) att om ett barn som har ett annat modersmål än svenska inte får möjlighet att delta i de aktiviteter där pedagogerna är med i den fria leken så får barnet inte möjlighet att utveckla språket. Det kan vara lek och aktiviteter som att spela spel och läsa en bok. Vidare skriver Calderon (2006) att pedagogerna ger mindre frågor till flerspråkiga barn om att beskriva vad som har hänt i exempelvis sagor men om barn som bara har svenska som modersmål får svara på frågor angående händelser i sagornas värld. Enligt Henricsson och Lundgren (2016) skriver att barn lär sig prata i grupp genom att ha muntliga berättelser tillsammans för att sedan kunna berätta för större grupper. Därför är det språkarbetet ett viktigt sätt att skapa lärmiljöer som bjuder in till kommunikation som är inspirerande och stimulerande. Benckert, Håland och Wallin (2010) skriver att pedagogerna ska tillvarata vardagen för att samtala med barnen i alla situationer som till exempel måltid, påklädning, samling, lästund.

Den pedagogiska miljön är en miljö som möter alla barn på många olika sätt, där barn kan utmanas tillsammans med andra men också själva. I förskolan har vi uppdrag att ge barnen tillgång till att utveckla berättarförmågan och innehållet i en saga (Calderon, 2006).

Barn som kommer till förskolan har med sig erfarenheter där vårt uppdrag är att skapa den pedagogiska miljön där barnen ska känna att förskolan är rolig och spännande att vara på (Calderon, 2006).

Forskaren Hyltenstam (2012) har tillsammans med Axelsson och Lindgren gjort en studie vid Stockholm universitet med titeln *flerspråkighet – en forskningsöversikt*. Hyltenstam, Axelsson och Lindberg (2012) skriver om det flerspråkiga samhället som får oss att välja mellan olika beslut om hur vi vuxna ska ta ställning till olika frågor som till exempel, ska våra barn bli en- eller tvåspråkiga? Hur blir mina barn tvåspråkiga? Ska man lära sig ett nytt språk?

Många människor lär sig ett andraspråk det kan vara på grund av att deras omgivning vill att man ska kunna det nya språket eller ett måste för det dagliga livet (Hyltenstam, Axelsson och Lindberg 2012). Forskarna skriver vidare fram att barn glömmer mer än vuxna sitt förstaspråk om man inte använder det mer än andraspråket.

Vidare menar Hyltenstam, Axelsson och Lindberg (2012) att om man bor i ett bostadsområde där det finns många språk är det lätt att man blandar och formar ny språkinlärning från landets språk. Även Wedin (2011) skriver om att det lätt att man gör en språkblandning om man har för många språk att hålla reda på.

Pavlenko (2011) har gjort en studie med några medverkande som heter *Thinking and Speaking in Two Languages*. Där har han tillsammans med medforskare använt sig av observationer och tittat på hur tvåspråkiga individer använder språket och i samband med det talande och tänkande situationer. Forskarna betonar att flerspråkiga individer kan tänka på ett av språken och kan tala på det andra språket.

I Bengtssons (2012) avhandling *Mathematics and multilingualism – Where immigrant pupils succeed*. Har intervjuas lärare i skolan om hur de arbetar och tänker kring matematik och flerspråkighet i skolan. Det visar sig att lärarna hon intervjuade tycker att ett språkutvecklande arbetssätt är en bra arbetsmetod för att tvåspråkiga barn ska lyckas i matematik.

2.2 Modersmål

Modersmålet är det språk som barnet tänker och känner på och är där med en viktig del av barnens identitetsutveckling. Även föräldrarnas roll är viktig, de ska uppmuntra barnet till att använda modersmålet och svenska språket eftersom båda är lika viktiga. Modersmålsstödet gäller endast de barn som talar språket i hemmet (Skolverket, 2016).

I förskolan idag finns det många barn som har ett annat modersmål än svenska och det är i förskolan som de flesta barnen lär sig det svenska språket (Kultti, 2014). Språket är viktigt att kunna kommunicera med varandra. För flerspråkiga barn är det viktigt att de vuxna förstärker barnens språkutveckling genom att ha kunskap om både förstaspråk och andraspråksinlärning (Lindö, 2009). Enligt Håkansson (2014) lär sig tvåspråkiga barn svenska genom att leka och vara tillsammans med både barn och vuxna. Vidare skriver Håkansson (2014) om inlärning att barn i yngre ålder lär sig ett nytt språk som ett förstaspråk och barn runt 4 års ålder lär sig det nya språket som en andraspråksinlärning. Modersmålet ska vara integrerat i förskolans pedagogiska verksamhet och ska ses som en tillgång.

Barn som får träning i sitt modersmål blir bättre på att kommunicera både på sitt modersmål och svenska. Nemeth och Simon (2013) skriver om man har tillgängligt med tekniska verktyg i våra klassrum kan man underlätta barnens språkinlärning. De visar att om man använder olika program som till exempel ljudinspelning kan man spela in viktiga ord som ”välkommen” på varje barns språk. Forskarna betonar att med bra hjälpmedel i ett klassrum kan man stödja tvåspråkiga barn genom att till exempel sätta upp bilder med ord på leksaker både på det nya språket och på barnets modersmål. Sandvik och Spurkland (2015) skriver också att det är viktigt att pedagogerna arbetar med flerspråkiga barns modersmål i förskolan, så att barnet kan utveckla och stärka sitt modersmål. Det finns många anledningar till att barnen ska utveckla sitt modersmål (Sandvik & Spurkland, 2015).

Här nedan ger Sandvik och Spurkland (2015) ger tre huvudsakliga skäl till att arbeta med att stimulera modersmålet:

För det första säkerställer det kommunikationen med familj och släkt. För det andra ger det barnen möjlighet att kommunicera på en nivå som motsvarar ålder och kognitiv utveckling.

För det tredje kan modersmålet ha betydelse för utvecklingen av andraspråket: många av färdigheterna barnen har lärt sig på modersmålet är överförbara på andraspråket, t.ex. att delta i ett samtal, att berätta och förklara och att förstå ord och begrepp.

(Sandvik & Spurkland, 2015, ss. 59-60).

Modersmåls lärarna har en ämneslärarutbildning på lärarprogrammet, lärare med inriktning modersmål. De undervisar barn i deras modersmål och i andra ämnen. Modersmåls lärarna är en viktig resurs för förskolan där de kan delta i verksamheten tillsammans med pedagogerna och barnen (Benckert, Håland & Wallin 2010).

De dagliga aktiviteterna ska vara som stöd för barnen med annat modersmål. Behärskar barnet sitt modersmål så har barnet det betydligt lättare att lära sig ett nytt språk (Kultti, 2014). Syfte med att ha modersmåls lärare är att barnen skall utveckla kunskaper i och om sitt modersmål och ge barnen förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet och bli flerspråkiga enligt läroplanen. Goda kunskaper i modersmålet gör det också möjligt för uppväxande barn att bli delaktiga av samhällslivet i det gamla hemlandet.

Modersmålsundervisningen i förskolan och skolan är mycket viktig och värdefull, för varje enskild person men också i vårt samhälle. Att kunna uttrycka sig väl, läsa och skriva på sitt modersmål gör det också lättare att läsa och skriva bra på svenska (Kultti, 2014). Benckert Håland och Wallin (2010) tar upp att det finns forskning som har visat att barn med ett annat språk än svenska känner sig utanför gruppen och vill inte vara med när barnen har sin tid med modersmåls läraren för den blir oftast utanför förskolegruppen. Därför är det viktigt att modersmåls lärare deltar i verksamheten tillsammans med alla barnen. Modersmåls lärare kan hoppa in i olika situationer i vardagen som till exempel påklädning där barnen kan prata tillsammans med modersmåls pedagoger på deras gemensamma modersmål (Benckert, Håland & Wallin 2010).

2.3 Arbetsmetoder för flerspråkighet

Pedagogerna i förskolan har en viktig uppgift i att via leken, berättande, bildskapande och med hjälp av ny teknik bygga på de kunskaper och erfarenheter som barn redan kan.

Angelin och Weidbo (2006) har gjort en undersökning om jämförande studie av TPR-metoden *Total Physical Response* i teori och praktik kontra läroplanen - fokus på flerspråkiga barn i förskolan. Författarna beskriver om TPR-metoden att det är en metod där pedagogerna säger och repeterar ord och begrepp för barnen och de tycker att det är ett bra sätt att arbeta med barns språkutveckling.

Forskaren Ljunggren (2016) har gjort en undersökning som aktionsforskning tillsammans med pedagoger och föräldrar med hjälp av digitala verktyg för att stärka barnens flerspråkiga förmågor i förskolan. De använde sig av digitala pennor som kunde scanna av koder på till exempel böcker, leksaker, bilder. Föräldrarna läste in ord på saker på barnens modersmål där barnen kunde använda pennan för att scanna. Vid scanningen hörs en röst från pennan som t.ex. "bok" på svenska och "libro" på spanska. Med pennan kunde barnen växla mellan olika språk så som sitt modersmål, svenska och andra språk som fanns i barngruppen. Barnen kunde växla mellan olika språk, såsom svenska och spanska. Genom denna arbetsmetod kunde barnen samarbeta och de lärde sig olika ord på olika språk (Ljunggren, 2016). Kultti (2014) skriver att barn i tidig ålder är skickliga på att samspela angående tillgängliga resurser för att göra saker tillsammans.

Kultti (2013) har gjort en studie om inlärningsaktiviteter på förskolor. Hon valde att undersöka sångaktiviteter som språkutvecklingen hos barn från en flerspråkig miljö. Studien visar att vuxenstyrda sångaktiviteters påverkan på barn i åldrar upp till tre år kan stödja barns språkutveckling. Forskaren betonar att genom sångaktiviteterna och kommunikation kan barnen få möjlighet att lära sig nya ord, gester, rytm. Kultti (2013) skriver vidare att när barn leker olika aktiviteter med varandra använder barnen sång som en tillgång till kommunikation och därmed en möjlighet för barn med språkliga skillnader att lära av varandra.

Enligt Skans (2016) använder många pedagoger *vad* och *hur* frågor i de olika gruppaktiviteter som t.ex. samling och högläsning samt att pedagogerna använder i dessa kontexter mycket språkstöd i kommunikationen.

2.4 Teoretisk perspektiv: Fenomenografi

Fenomenografi är en kvalitativ forskningsmetod som har utvecklats av en grupp forskare som heter Inom-gruppen som leds av Ference Marton vid den pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet. Enligt Marton och Booth (2000) beskrivs fenomenografien som en metod där man bearbetar forskningsfrågor inom lärande och förståelse. Larsson (1986) skriver att själva begreppet är uppfattning av vad och hur personen tolkar eller iakttar händelsen i sin omvärld.

Men först har forskaren gjort semistrukturerade intervjuer med öppna och följdfrågor. Det denne gör sen är att man analyserar och transkriberar intervjuerna och där efter ordnas olika sorters av utsagor i beskrivningskategorier. Sedan används ett fenomenografiskt utfallsrum för att undersöka relationer mellan beskrivningskategorier och sedan det undersökta fenomenet. Det handlar om att forskaren karaktärisera något och att denne letar efter skillnader och likheter i utsagorna samt att alla kategorier av uppfattningar anses lika viktiga (Larsson, 1986). Denscombe (2009) beskriver ett fenomen om hur vi upplever något med våra sinnesuttryck. Fenomenografisk forskning i allmänhet har att göra med människors, uppfattningar att göra, attityder och övertygelser, känslor och emotioner (Denscombe, 2009). I den här studien analyserats fram och jämfördes kategorierna så som likheter/olikheter, leta mönster genom att jämföra uppfattningarna från förskollärare och modersmållärare. Men också jämföra kategorierna och uppfattningar från förskolläraren med förskolekontexten, samt med modersmållärarens uppfattningar utifrån skolans kontext. Genom att ställa lärarnas uppfattningar av tidigare erfarenheter mot till exempel miljön de man fostrats i så får man en tydligare förståelse för innehållet i deras uppfattningar.

3. Metod

Här nedan beskrivs i relation till min studie mitt val av metod, vilken undersökningsgrupp jag har riktat mig till samt genomförande av min undersökning. En kvalitativ fallstudie utifrån en fenomenografiska ansats där forskaren har transkriberat intervjuerna och kategorisera svaren genom att hitta skillnader och likheter, leta mönster och hitta olika uppfattningar i deras uttalande. En fallstudie är att studera ett enskilt fall (Denscombe, 2009).

3.1 Kvalitativ metod med intervju

Kvalitativ forskning är en djupare förståelse i det fenomen man vill belysa. Forskaren är själv ett viktigt verktyg då det gäller att samla in data och tolka den.

I kvalitativ forskning kan man använda sig av intervjuer, dokumentation, observation och frågeformulär (Denscombe, 2009). Som forskningsmetod har jag valt att göra en kvalitativ metod med intervjuer. Denscombe (2009) skriver vidare att genom en kvalitativ metod med intervjuer får man ta del av personen tankar, upplevelser och erfarenheter. Holme och Solvang (1997) skriver att syftet med kvalitativa intervjuer kan öka informationsvärdet och skapa en bredare uppfattning om vad man vill studera. Genom att ha en variationsbredd i urvalet så som valet att ha både förskollärare och modersmåls lärare så kan man få så stort informationsinnehåll som möjligt.

Denscombe (2009) skriver att det är viktigt att den intervjuade vet innan att intervjun blir ljudinspelad och att materialet kommer att användas till en forskningsstudie. I studien har det använts halvstrukturerade intervjuer som oftast används för fenomenografiska intervjuer, där forskaren använder sig först av öppna förutbestämda frågor som följs upp av följdfrågor där man lägger till frågor i stunden där respondenterna kan svara fritt och tänka vidare på svaret på frågan (Fejes & Thornberg, 2009).

3.2 Urval

I denna kvalitativa intervjustudie gjordes fyra intervjuer med två förskollärare och två modersmåls lärare på en förskola i Västra Götaland. Förskolan valdes ut för att det var en mångkulturell förskola och vilket var mest passande val i undersökningen.

Innan intervjuerna kontaktades förskolechefen från förskolan för att bli tillfrågad om det var ok att ta kontakt med personalen för att intervjua dem och lämna informationsblad till förskollärarna och modersmålslärarna. Denscombe (2009) skriver att forskaren har en möjlig utväg att välja vilka som ska intervjuas för att få en bredare urvalskategori och det urval kallas för intervjuer ansikte mot ansikte. Man kan välja till exempel två yrkesgrupper och mellan olika åldersgrupper. I texten citeras med F1 och F2 för förskollärarna och M1 och M2 för modersmålslärarna.

3.3 Genomförande av intervjuer

I undersökningen valde jag göra en kvalitativ intervjustudie utifrån en fenomenografisk ansats. Det valde att ha intervjuer som metod för att metoden var passande för studiens syfte och frågeställningar.

Några dagar innan intervjuerna kontaktades förskolan via telefon för att få en lämplig tid att komma ut och göra intervjuerna. Respondenterna informerades muntligt om konfidentialiteten, om intervjuarens tystnadsplikt och att dokumentationen sker genom ljudinspelning, papper och penna. Det informerades också om syfte med studien. Några bad om att läsa intervjufrågorna i förväg och det fick de. Det bestämdes att ha en intervju varje dag i fyra dagar. Intervjuerna var i ett avskilt rum där respondenterna kände sig avslappnade. Det är även viktigt att försöka bygga upp ett socialt samspel mellan respondenten och intervjuare (Denscombe, 2009).

3.4 Bearbetning och analys av data

Efter varje intervju bearbetades materialet innan nästa intervju. Materialet skrevs ned i en loggbok med namn, datum och viktiga meddelanden. Ljudinspelningen lyssnades av och sorterades viktiga meningar, fraser eller uttryck. En av respondenterna skrev i skriftlig form och den bearbetades tillsammans med de andra intervjuerna. I analysen jämfördes kategorierna/uppfattningarna för förskollärarna och modersmålslärarna för att undersöka samsynen mellan de två yrkesgrupperna. Varje intervju tog ungefär trettio minuter. Efter varje intervju transkriberades de till en text som blev ett material till analysen.

Analysen skrevs med hjälp av modellen som Fejes och Thornberg (2009) presenterar i sju steg. Första steget var att bekanta sig med materialet som sedan lästes igenom transkriberande materialet noggrant med koppling till studiens frågeställningar. Andra steget kallas för kondensation, där valdes ut det som tycktes var intressant och viktiga kommentarer från intervjuerna. Lusläste och letade efter likheter och skillnader, hitta mönster i materialet och jämförde dem. I nästa steg så klassificerade och kategoriserade de likheter och skillnader som separerade och förknippade de till varandra. Därefter provades att artikulera kategorierna, det är att urskilja likheter och se kärnan i kategorierna. Sedan namnskapade kategorierna som framträdde i materialet.

Den sjunde fas kallas kontrastiva fasen där jämfördes mellan de olika kategorierna för att se om det fanns några man kunde para ihop. De på så vis bildade kategorierna är resultatet och inom fenomenografi kallas resultatet för ett utfallsrum (Fejes & Thornberg, 2009).

Trovärdighet i arbetet innebär i stora drag att data och metoder är ”riktiga” (Denscombe, 2009). I undersökningens syfte genom min metod blev alla medverkade informerade om undersökningens ämne och syfte. Samlingsdata gjordes på ett systematiskt och hederligt sätt bearbetas väl. Genom ett grundligt arbete av intervjuerna blir det en bra metod för att få lärdom av detta.

3.5 Etik

I denna studie informerades respondenterna om mitt syfte med undersökningen och att intervjuerna spelades in samt förklarade att inspelningarna lyssnades bara av intervjuaren. Vetenskapsrådet har gjort en skrift om forskningsetiska principer där det finns fyra huvudkrav; informationskravet, samtyckekravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskaprådet, 2002).

Respondenterna som deltog i intervjuerna informerades om att det var frivilligt att vara med på en intervju och att de fick avbryta när de ville. Respondenten fick information om att alla svaren behandlas anonyma både angående förskolans namn och deras eget namn. Det informerades också att efter avslutad studie så förstörs allt material från undersökningen.

3.6 Metodkritik och validitet

Valet var en fallstudie med halvstrukturerade intervjuer. Intervjuaren är medveten om att man skulle generalisera studien på fler förskolor och kunnat jämföra de olika resultaten. Genom generaliserbarhet blir resultaten allsidig och inte speciell (Denscombe, 2009). Det var tre av fyra respondenter där en av dem ville istället skriva frågorna i skriftlig form. Två förskollärare och en modersmåls lärare svarade i stunden de reflekterade muntligt och då blir det mer spontant i jämförelse med skriftlig form. Det behöver inte vara mindre giltigt men här är det en vis skillnad eftersom respondenten har haft längre tid på sig att svara på frågorna än de andra respondenterna.

4. Resultatet

Här nedan presenteras resultatet utifrån en fenomenografisk ansats. Jag har delat in resultatet i kategorier utifrån informanternas svar angående deras uppfattningar om arbetsmetoder de använder för att stödja barns språkutveckling i förskolans verksamhet. Presentationen utifrån kategorierna som har kommit fram i analysen är indelat i mina två forskningsfrågor. Den första frågan beskrivs undervisningsmetoderna som förskollärarna och modersmåls lärarna använder för att stödja barns språkutveckling och i den andra frågan beskrivs yrkesgruppernas uppfattningar om undervisningsmetoderna de använder.

Den andra frågan har fått sju kategorier och har underrubriker: *Samling med estetiskt innehåll utmanar barnen, läsning är viktigt för språkutvecklingen, den pedagogiska måltiden är en del av lärandet, arbetsmetodernas betydelse, vikten av att fånga barnens intresse, använda enkla metoder och samspel*. Analysen sker med begreppen skillnader och likheter.

4.1 Undervisningsmetoder för barns språkutveckling

I materialet så är det framför allt tre undervisningsmetoder som nämns och det är samling med estetiskt innehåll så som dans, rörelse, sång. Läsning och den pedagogiska måltiden.

Både förskollärare och modersmåls lärare har en positiv inställning till arbetsmetoderna som används.

Arbetsmetoderna går ut på att uppmuntra barn att använda sitt modersmål i verksamheten. På så sätt har de lättare att kunna ta till sig det nya språket (M1).

Förskollärarna har en liknande arbetsmetod angående språkutveckling och det är att de använde sig av *samling* med barnen. I samlingarna använde de dels sånger, rörelse, dans, bilder, bokstäver, rim och ramsor.

Vi sjunger också sånger på olika språk där vi har frågat föräldrar skriva ner några lätta sånger som de brukar sjunga hemma med sina barn (F2).

Det ska vara roligt, meningsfullt och att få lära sig nya saker. Förskolan utgår från att ha i princip samling varje dag, man har samling inne där man samlar barnen i en ring och har en rolig stund tillsammans.

Modersmåslärarna använder sig mer av bildspråk, bilder och kommunikation i sin undervisning som hjälpmedel. De använder sig också av kroppsspråket om barnet inte förstår.

En av modersmåslärarna använder sig av skapande, barnen får måla och de berättar om sina teckningar. De sitter i ett litet rum när de har modersmålsstöd där de t.ex. berättar om olika bilder och spelar spel.

Den andra undervisningsmetod som yrkesgrupperna använder sig av är *läsning*.

Förskollärarna berättar att barnen tycker om böcker, barnen berättar vad boken handlar om, vilka som är med i boken, pratar om bilderna och då väcks funderingar och reflektioner hos dem.

Man läser ju många böcker man väcker intresse, man förknippar bilden med ordet. Man sätter namn på det (F2).

Den pedagogiska måltiden gör att barnen lär sig att äta allsidigt och ger en stund för vila och social samvaro. Förskollärarna och modersmåslärarna är eniga om att den pedagogiska måltiden är en lärandesituation.

Vi har många olika samtal med barnen och barnen tycker det är roligt att berätta händelser som de har varit med om för varandra (F1).

Barnen har så mycket att berätta och barnen lär sig av varandra samt att vänta på sin tur.

4.2 Uppfattningar om undervisningsmetoderna

I allmänhet så uppfattar pedagogerna sitt uppdrag att de arbetar medvetet med barnens språkutveckling genom att man är en språklig förebild och att barn utvecklar sitt talande språk både på svenska som på sitt modersmål.

Här nedan beskrivs förskollärarnas och modersmåslärarnas uppfattningar om de olika arbetsmetoderna de använder i förskolans verksamhet.

4.2.1. Samling med estetiskt innehåll utmanar barnen

En av förskollärarnas uppfattning är att samlingen ska stimulera och utmanar barnens språk- och kommunikationsutveckling.

En av förskollärarna berättar att de använder sig av sångkort och att det blir en liten slags styrning vilka sånger det är men sen så är det även att barnen själva får tänka efter vilken favoritsång som man vill sjunga på samlingen.

När man sjunger namnsånger är det bra att ha alfabetet framme så blir det väldigt åskådligt för barnen och barnen lär sig att känna igen bokstäverna och bokstavera sitt namn (F2).

En av modersmåslärare berättar att de har en mindre grupp när det har samling. Till skillnad mot när förskolläraren ha samling med hela gruppen, exempelvis en sångsamling. Modersmåsläraren beskriver hur denne arbetar i den mindre gruppen med olika hjälpmedel.

Jag anser att det är viktigt att förtydliga så mycket som möjligt med hjälp av olika hjälpmedel, såsom bilder, digitala medier och kroppsspråk (M1).

Sammanfattningsvis så fanns det skillnader mellan förskollärare och modersmåslärare. När modersmåslärarna jobbar kan det variera hur stor barngrupp de har, det kan vara mellan två till fyra barn i jämförelse med förskollärare som har fler.

4.2.2. Läsning är viktigt för språkutveckling

En uppfattning som framkommer av båda yrkesgrupperna är att högläsning är viktig för barnens språkutveckling.

Jag läser böcker med sånger där jag ser att barnen lär sig ord när de sjunger. Barnen tycker om att sjunga och leka med ord (M2).

En av förskollärarnas uppfattning var angående högläsning är att det ger en nära kontakt mellan barnen och pedagogerna samt att barnet blir mer intresserat av att lära sig läsa. De anser att med samtal kan vi väcka andra frågor och binda ihop till andra erfarenheter. Det tas även upp barnens intresse av böcker.

Att man väcker och fångar deras intresse när man läser, ser att man verkligen som jag upplever att man inte tycker att nu ska jag riva av den här boken utan att man lever sig in i handlingen är väldigt viktigt (F2).

Förskollärarna samarbetar också med modersmåslärarna genom att de använder sig av samma bok vid högläsning fast i olika språk t.ex. en bok om rödluvan på svenska och en på persiska. De sitter tillsammans och berättar och man kan ha ett boksamtal med barnen.

Man kan även använda sig av olika program på läsplattan, men jag själv föredrar att ha det muntligt när man läser böcker för barnen för då kan man samtala kring boken och de kan återberätta saker de känner igen. Men sen självklart är det väldigt bra komplement med läsplattan (F1).

Båda yrkesgrupperna tycker att högläsning är en bra metod där barns språkutveckling gynnas. En av förskollärarna berättar att genom att läsa högt och samtala med barnen kan barnen återberätta saker de känner igen som t.ex. bilder.

För att summera så hade de en samsyn om att läsning är viktigt för barns språkutvecklingen och att man kan ha ett bra samtal med barnen om bokens innehåll.

4.2.3. Den pedagogiska måltiden är en del av lärandet

Samtliga respondenter nämner att den pedagogiska måltiden är en del av lärandet och det ger bra lärtillfällen där man kan prata om olika maträtter och var maten kommer ifrån samt ett tillfälle att få in det svenska språket.

En av förskollärarna tycker att måltiden blir som en trevlig upplevelser. Barnen får en stund i samvaro med andra barn och pedagoger.

Förskollärarna är eniga om att måltiden på förskolan en del av pedagogernas arbetstid och en stund där man får tid att prata med barnen.

Modersmåslärarnas uppfattningar kring måltiden är lite olika, den ena modersmåsläraren berättar att när de äter tillsammans med barnen så blir det matematik. Den andra modersmåsläraren tycker att det är ett perfekt tillfälle att prata om de olika maträtterna.

En av förskollärarna tycker att det är viktigt att prata med barnen om mat och hälsa och att det blir ett naturligt samtal kring bordet.

Jag tycker att när man sitter tillsammans och äter är det ett bra verktyg för att lära känna andra kulturer och nya smaker (M2).

Förskollärarna har samma tycke om att den pedagogiska måltiden, att det ingår i deras arbetstid och att måltiden ses som ett arbetsredskap.

Sammanfattningsvis så hade de en samsyn om måltiden där man sitter ner tillsammans med barnen och att man har tid att prata om allt möjligt.

Ovanstående var ju hur de uppfattade sina arbetsmetoder men förutom de specifika arbetsmetoderna så har de ju också uppfattningar rent allmänt om hur man bör tänka på när man jobbar. Då är det här dem kategorier arbetsmetodernas betydelse, vikten med att fånga barnens intresse, det gäller avsätt samling, läsning, pedagogisk måltid, enkla metoder och samspel.

4.2.4. Arbetsmetodernas betydelse

Förskollärarnas uppfattningar är att det finns både fördelar och nackdelar av arbetsmetoderna de använder i verksamheten.

Alla sätt är bra utan de dåliga. Jag tycker att det är viktigt att alla barnen är med.

Fördelarna jag ser är: lära sig språket, använda språket både för svenska barn och barn från annan kultur, så det är jätteviktigt att först och främst att man ha sitt hemspråk i grunden men sen så kan man lägga på det svenska språket (F1).

Förskollärarna anser också att det är deras ansvar att använda arbetsmetoder som kan vara en bra användning för språket både för svenska barn och barn med ett annat modersmål en svenska.

Jag tycker oftast att det fungerar sen är det kanske man inte alltid lyckas fånga alla lika mycket det beror på men det är någonting man kan fundera på (F2).

Modersmålsläraerna anser också att det är mest fördelar att använda sig av arbetsmetoder. Barnen lär sig nya ord både på svenska och sitt modersmål.

Att man puffar barnen till att prata, även om de blandar språken, i syfte till att lära sig språkmelodierna (M1).

För att sammanfatta så menar förskollärarna att det finns både fördelar och nackdelar att använda sig av arbetsmetoderna medan modersmåls lärare tyckte att det mest är fördelar.

4.2.5. Vikten av att fånga barnens intresse

Modersmålsläraernas uppfattningar var likvärdiga angående deras arbetsmetoder och det var att hitta barnens intresse.

Vi arbetar med ett tematiskt arbetssätt där vi utgår från barnens intresse och barnen ges möjlighet att utforska, experimentera och att använda sig av olika uttrycksätt (F2).

I förskolan används många olika metoder som redskap för barnens språkutveckling och det viktiga är att ha en positiv ställning till metoderna som används.

Metoderna går ut på att uppmuntra barn att använda sitt modersmål i verksamheten.

På så sätt har de lättare att kunna ta till sig det nya språket, jag låter då barnen att prova sig fram och använda sig av alla sina språk (M1).

Modersmålslärarna är överens om att genom visat intresse för modersmålet skapas ett intresse för att utforska det nya språket.

I mitt bemötande med barnen är det viktigt att verkligen lyssna och svara på barnens frågor och funderingar (F1).

Sammanfattningsvis så ser båda yrkesgrupperna att det är viktigt att fånga barnens intresse och att utforska det nya språket.

4.2.6. Använda enkla metoder

Modersmålslärarna använder enkla metoder så som att titta på bilder och barnen får berätta vad de ser. Barnen får också måla teckningar och efter dem har målat färdigt så får barnen berätta vad de har målat. Modersmålsläraren ställer frågor så berättar barnen om sina teckningar som en saga.

Jag använder mig av sånger med rim och genom sånger lär sig barnen ord (M2).

Modersmålslärarna är inte så ofta med barnen bara någon timme varje vecka men de försöker lära barnet sitt modersmål genom lek, sång, skapande, läser sagor, lära barnen bokstäver och siffror.

Det som jag tycker är en bra arbetsmetoder är bilder, digitala medier och kroppsspråk (M1).

För att summera så tycker båda modersmålslärarna om att arbeta med enkla metoder där barnen lätt kan använda de orden barnen redan kan i båda språken.

4.2.7. Samspel

Förskolläraernas tankegång kring språkutveckling är att man ska ta tillvara det som barnen redan kan som är populärkulturen som barnen delar med varandra oavsett bakgrund som t.ex. datorspel, samlarkort, tv program. Det är det som pedagogerna kan bygga vidare på barnens erfarenheter genom t.ex. ett temaarbete med barnen.

Det är viktigt med barnens intresse och förmåga. Barnen lär sig genom samspel och för att utveckla språk måste barn få vara med och uppleva saker som t.ex. bilder att måla och rita (M2).

Förskolläraernas uppfattningar och tankar om språkutveckling är att barnen lär sig av varandra och skaffar sig nya färdigheter genom leken bland annat samspel. Efter förskolan eller skoltid leker barnen med sina kompisar och tillsammans lär de sig språket.

Språk förvärfvas genom interaktion och samspel med omgivningen och för att utveckla språk måste barn få lov att höra, uppleva, prova och tillägna sig språk genom olika aktiviteter. Det är även viktigt att förtydliga så mycket som möjligt med hjälp av hjälpmedel, så som bilder, digitala medier och kroppsspråk (M1).

Slutsatsen blir att båda yrkesgrupperna tyckte om att barnen lär sig genom samspel, leken och genom att barnen får uppleva saker genom olika aktiviteter.

4.3 Sammanfattande analys av resultat

I detta avsnitt analyseras först yrkesgrupperna likheter och skillnader. Sen presenterar och tolkar jag båda yrkesgruppernas uppfattningar om språkutvecklingens betydelse för flerspråkiga barns lärande. Därefter tolkningar från yrkesgruppernas uppfattningar utifrån förskolekontexten och skolkontexten.

Det går att konstatera likheterna mellan yrkesgrupperna låg i att läsning är viktigt för barns språkutveckling, den pedagogiska måltiden är en bra stund att få tid att prata tillsammans med barnen, att fånga barnens intresse, att barn lär sig genom samspel, leken är viktig och att barnen få uppleva saker tillsammans genom olika aktiviteter.

Skillnaden i uppfattningarna låg i när modersmålslärarna arbetar för det kan variera om hur stor barngrupp de har, de kan ha mellan två till fyra barn, då är det en annan fokus man har, barnet får allt uppmärksamhet och i andra sedan om man i jämförelse med förskollärarna som har fler barn, om man nu tänker på Vygotskij (1999) att barn lär av varandra genom samspel och kommunikation blir lärandet mer lekfullt än när ett barn sitter tillsammans med modersmålsläraren och har undervisning. Modersmålsläraren fokuserar mer på barnets tänkande och språk än samspel och kommunikation.

När det gäller användning av arbetsmetoder så tycker förskollärarna att det finns både fördelar och nackdelar att man lyckas inte alltid fånga alla barnens intresse.

Modersmåslärarna tycker att det är mest fördelar, för det blir alltid lättare att fånga barnens intresse när man har en mindre barngrupp och då blir det inte så många viljor.

Förskollärarna uttrycker att det är viktigt att skapa lärmiljöer där barnen kan använda och utveckla språket. Därför är samlingen en bra arbetsmetod menar förskollärarna, barnen får en lärorikt och glädjefull tid tillsammans. Förskollärarna är eniga angående högläsning när man läser en saga för barnen så vill barnen gärna höra samma saga flera gånger det är viktigt för barnen med repetition och igenkännande för inläringen.

Modersmåslärarna uppfattningar gällande att läsa samma saga så tycker de att det är viktigt men också att titta på bilderna barnen kommer ihåg vad som ska hända i boken.

Modersmåslärarna anser att det är viktigt att titta i böcker tillsammans, läsa och prata om det man ser. Båda yrkesgrupperna tycker att måltiderna i förskolan är en bra språkträning där barnen får lyssna och samtala om olika ämnen tillsammans med både vuxna och barn.

Båda yrkesgrupperna lyfter fram att det är viktigt att man uppmuntrar och stödjer barnet att använda både svenska och sitt modersmål samt att barn som får träning i sitt modersmål bli bättre på att prata både på sitt modersmål och svenska.

Här nedan jämförs vad förskollärarna sa till förskolekontexten och vad modersmåslärarna sa utifrån deras kontext.

Förskollärarna talade om samlärande att det omfattar lärande mellan människor vilket återspeglas i förskolans tankar om barns samlärande som Vygotskij (1999) skriver att barn i sin lärandeprocess utvecklas lärande i samarbete med andra i sin omgivning.

Den uppfattningen delade även förskollärarna under intervjun om språkutveckling att barn lär sig av varandra och skaffar sig nya färdigheter.

Om vi sen tittar på modersmåslärarnas uppfattningar om arbetsmetoder, skiljer de sig angående deras undervisning. I förskolan undervisar modersmåslärarna barn i mindre grupper i en mer specifik modersmålsgrupp där de ser mer på den enskilda individens utveckling. I förhållanden till förskollärarnas grupptänk. Här är en väsentlig skillnad.

Modersmåsläraren (M2) har undervisat elever i skolan och vad jag ser i uppfattningarna är att de är mer betyg-/resultatinriktad än vad förskollärarna är. Detta märktes när modersmåsläraren (M2) berättade om att modersmåslärarna ger en form av individuella omdöme till föräldrarna om hur barnet utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål.

Där modersmåsläraren ser barnets kunskap i jämförelse med om barnet skulle gå i en skola i hemlandet.

Modersmåsläraren (M2) är lärare och kommer från ett annat land och har en annan bakgrund dels en annan utbildning samt att hon har undervisat modersmål i flera ämnen som t.ex. matematik. De har en annan fostran, olika kulturella kontext och ett annat lärartänk, de har mer kommunikation med att få elever på att förstå.

Modersmåsläraren (M1) är inte utbildad men har fått jobbet på grund av att hon kan språket utan att ha gått lärarutbildningen.

Det finns mycket samsyn mellan förskollärare och modersmåslärare de har samma uppfattningar om vilka arbetsmetoder är bra. En extra tanke som kom fram i intervjun med modersmåsläraren var att det finns en liten nackdel att ha modersmål efter skolan eller ibland i en annan skola för att ha modersmålsundervisning.

Efter skoltid vill eleverna istället leka med sina kompisar eller gå hem och ha sina aktiviteter än att ha modersmålsundervisning.

Efter intervjun diskuterade vi om det möjligtvis kunde kunna underlätta av att man kunde välja i veckovis genom att rotera mellan ämnena som modersmål, syslöjd, träslöjd och bild. Då skulle eleverna ha möjlighet att välja sitt modersmål på skoltid och under en längre tid i grundskolan.

5. Diskussion

I dagens samhälle är det vanligt att möta flerspråkiga barn i förskolan. Därför är det viktigt att vi forskar kring flerspråkighet. I världen och i dagens Sverige möter vi många människor med olika kulturell bakgrund.

I denna studie har både förskollärarna och modersmåls lärare tagit upp att förskolan ska stödja de flerspråkiga barnen i deras utveckling så väl i det egna som i det svenska språket. Flerspråkighet är en viktig kompetens och en tillgång i samhället.

Enligt Kultti (2014) så finns det i förskolan idag många barn som har ett annat modersmål än svenska och det är i förskolan som de flesta barnen lär sig det svenska språket.

Flerspråkighet ska vara integrerad del i förskolans vardag. Pedagogerna arbetar med flerspråkiga barn i förskolan genom att visa kunskaper om hur man ge barnen möjlighet att utveckla både svenska och deras modersmål. Benckert, Håland och Wallin (2010) skriver att man ska ta tillvara vardagen för att samtala med barnen.

Resultatet från intervjuerna visade att både förskollärarna och modersmåls lärarna lyfter fram att det är viktigt att man uppmuntrar och stödjer barnet att använda både svenska och sitt modersmål. Modersmåls lärarna är överens om när barnen visar intresse för modersmålet så skapas det ett intresse för att utforska det nya språket.

Resultatet om skillnader och likheter om hur förskolläraren och modersmåls läraren arbetar med barns språkutveckling var att modersmåls lärarna är mer betyg-/resultatinriktade och har en form av individuella omdöme än vad förskollärarna är samt att modersmåls lärarna har mindre barngrupp i jämförelse med förskollärarna som har fler. Båda yrkesgrupperna tyckte om att barnen lär sig genom leken och samspel. Båda yrkesgrupperna tyckte också att måltiderna i förskolan är en bra språkträning där barnen får lyssna och samtala om olika ämnen tillsammans.

En annan viktig del i denna studie är att förskollärarnas och modersmåls lärarnas samarbete att ta tillvara varandras kompetenser och att det finns mycket samsyn mellan yrkesgrupperna och att de har samma uppfattningar om vilka arbetsmetoder som är bra.

Förskollärarnas tankegång kring språkutveckling är att man ska ta tillvara det som barnen redan kan som är populärkulturen som barnen delar med varandra oavsett bakgrund som t.ex. datorspel, samlarkort, tv program. Forskarna Nemeth och Simon (2013) betonar att med bra hjälpmedel som t.ex. tekniska verktyg kan man arbeta med bilder och ord där man kan stödja tvåspråkiga barn till att få träning i båda språken.

Leken är viktig för barnets språkutveckling och barnen utvecklar sin sociala kompetens genom samspel. Enligt Calderon (2006) så är leken viktig och att flerspråkiga barn ha den tiden på sig att lära sig svenska med sina kamrater. Barn rättar varandra när det pratar med varandra och då lär de sig att säga rätt.

Henricsson och Lundgren (2016) skriver att barn idag har växt upp med muntliga berättande bilder så barnen har det lättare om de får en bild och får berätta vad de ser.

Därför är språkarbetet ett viktigt sätt att skapa lärmiljöer som bjuder till lek och kommunikation som inspirerar och stimulerar barnens förmåga att uttrycka sig och möjlighet att använda språket.

Sandvik och Spurkland (2015) skriver också att det är viktigt att pedagogerna arbetar med flerspråkiga barns modersmål i förskolan för då utvecklar barnen kunskaper i och om sitt modersmål. Det kan hända att barnen ibland blandar sina språk då blir det en språkblandning (Wedin, 2011). Barn lär sig fort att skilja sina språk när de får använda sina språk i förskolans miljö och barnen lär varandra olika ord på olika språk (Ljunggren, 2016). Flerspråkiga barn lär sig också prata svenska med sina kamrater och med de vuxna som är runt omkring dem. (Håkansson, 2014).

Hyltenstam, Axelsson och Lindberg (2012) skriver om det flerspråkiga samhället som får oss att välja mellan olika beslut om hur vi vuxna ska ta ställning till olika frågor. Det kan också vara att man väljer att flytta till ett annat land kanske ett varmare land då är det en fördel att kunna många språk både för barnen och för oss vuxna. Många människor flyttar också p.g.a. av arbetet då är det en fråga man måste ställa sig är om det är värd att flytta och förbereda ett nytt liv för hela familjen. Men man kan också flytta och lämna jobb, familj, vänner för kärlekens skull. Det finns många beslut att ta i livet.

6. Slutsatser

Med min studie har jag undersökt vilka undervisningsmetoder förskollärarnas och modersmålslärares använder för att stödja barns språkutveckling samt deras uppfattningar om undervisningsmetoderna de använder.

Förskollärarna var mer grupptänkande som Vygotskij (1999) skriver att barn utvecklas genom samspel medan modersmålslärares var mer individinriktade och betygsinriktade. Vad jag såg var deras olika kontexter speglas i deras uppfattningar. Förskollärarna anser att lek är en central aktivitet vid undervisning i förskolan samt att anpassa miljön för att underlätta barnens inläring inom språkutveckling.

Modersmålslärares tycker också att leken är viktigt för inläring, genom att uppmuntra barnets intressen och lyfta fram barnets starka sidor. Båda yrkesgrupperna känner sig trygga i sina roller samt att de kan samarbeta tillsammans kring olika teman och ämne. Förskollärarna tycker att det är viktigt att modersmålslärares har kunskaper i svenska språket för då blir det lättare att samarbeta. Att bli sedd och känna sig delaktig i gruppen tycker förskollärarna är viktigt.

Förskollärarna anser att genom samtal får barnen språkliga kunskaper och uttrycka sig verbalt. Båda modersmålslärares uttrycker att det är viktigt att man skapar ett intresse för att utforska det nya språket. Ett flerspråkigt barn lär sig fler ord och begrepp och det kan ta längre tid men det är inte svårare att lära sig två språk än ett.

7. Förslag till fortsatt forskning

Utifrån slutsatserna skulle jag vilja göra en undersökning genom att intervjua flerspråkiga pedagoger om hur de arbetar med att stödja barns flerspråkighet. Om de arbetar som modersmålstränare hur ser de på barnets framsteg blir det naturligt för barnet, kan barnet behärska modersmålet så att barnet kan växla språken eller blir det att barnet blandar språken när de pratar. Förskolan ska ta tillvara pedagoger som är flerspråkiga för att det är ett viktigt stöd för både barnet och för övriga pedagoger samt att det underlättar kommunikation med föräldrar som inte behärskar det svenska språk.

Referenser

- Angelin, S. & Weidbo, L., 2006. *Jämförande studie av TPR-metoden i teori och praktik kontra läroplanen. Focus på flerspråkiga barn i förskolan*, Höskolan Kristianstad: Examensarbete. Lärarutbildningen. Anmärkning (hämtad 170119).
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:230396/fulltext01.pdf>
- Benckert, S., Håland, P. & Wallin, K., 2010. *Flerspråkighet i förskolan - ett referens- och metodmaterial*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Bengtsson, M., 2012. Mathematics and multilingualism - Where immigrant pupils succeed. 10, Volym 5, nummer 4. *Acta Didactica Nopocensia*.Engelska (USA). Anmärkning (hämtad 170208). <http://hkr.summon.serialssolutions.com>
- Calderon, L., 2006. *Komma till tals/flerspråkliga barn i förskolan*. Växjö: Myndigheten för skolutveckling.
- Denscombe, M., 2009. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Fejes, A. & Thornberg, R., 2009. *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.
- Hansegård, N. E., 1974. *Tvåspråkighet eller halvspråkighet?*. Stockholm: Aldus Bonnier.
- Henricsson, O. & Lundgren, M., 2016. *Muntligt berrättande i flerspråkiga klassrum*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Holme, I. M. & Solvang, B. K., 1997. *Forskningsmetodik: Om kvanlitativa och kvantitativa Metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Hyltenstam, K., Axelsson, M. & Lindberg, I., 2012. *Flerspråkighet - En forskningsöversikt*, Stockholm: Vetenskapsrådets Rapportserie 5:2012. Anmärkning (hämtad 170119) <http://www.andrasprak.su.se>
- Håkansson, G., 2014. *Språkinläring hos barn*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Khousravi, M., 2017. *Flerspråkighet. Alla barn, alla språk, alla dagar!*. Stockholm: Natur & Kultur Läromedel.
- Kultti, A., 2013. Singing as language learning activity in multilingual toddler groups in preschool. *Early Child Development and care* ,183 ss. 1955-1969. engelska (USA). Anmärkning (hämtad 170121). <http://hkr.summon.serialssolutions.com>
- Kultti, A., 2014. *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Stockholm: Liber AB.

- Ladberg, G., 2003. *Barn med flera språk - Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Stockholm: Liber AB.
- Larsson, S., (1986). *Kvalitativ analys: exemplet fenomenografi*. Lund: studentlitteratur.
Tillgänglig på internet:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-32578>
- Lindö, R., 2009. *Det tidiga språkbudet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ljunggren, Å., 11, 2016. Multilingual Affordances in Swedish Preschool: An Action Research Projekt. *Early Childhood Education Journal*, 44, ss. 605-612. engelska (USA). Anmärkning (hämtad 170121). <http://hkr.summon.serialssolutions.com>
- Marton, F. & Booth, S., 2000. *Om lärande*. Stockholm: Studentlitteratur AB.
- Nemeth, K. & Simon, F., 2013. Using Technology as a Teaching Tool for Dual Language learners in Preschool through Grade 3. o3. *ERIC Descriptors: Educational Technology: English (Second Language): Multilingualism: Erly Childhood Education 68*.Engelska (USA). Anmärkning (hämtad 170122). <http://hkr.summon.serialssolutions.com>
- Pavlenko, A., 2011. *Thinking and Speaking in two languages*, Engeska (USA): Bristol: Multilingual Matters. Anmärkning (hämtad 170119).
<http://hkr.summon.serialssolutions.com>
- Sandvik, M. & Spurkland, M., 2015. *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Skans, A., 2016. *En flerspråklig förskolas didaktik i praktiken*. Malmö: Malmö högskola.
- Skolverket, 2016. *Läroplan för förskola Lpfö98:reviderad*. Stockholm: Skolverket.
- Svensson, A.-K., 2009. *Barnet, språket och miljön*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Vetenskaprådet, 2002. *Forskningsetiska principer, inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. u.o.:Elanders Gotab.
- Vygotskij, L. S., 1999. *Tänkande och språk*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Wedin, Å., 2011. *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bilaga 1

Informationsbrev

Hej!

Mitt namn är Maria José Vera Delgado och jag läser min sista termin på förskollärarytbildning på Högskolan i Kristianstad. Nu under vårterminen 2017 skriver jag mitt examensarbete som handlar om flerspråkighet i förskolan. Jag är intresserad av barns språkutveckling och vilka arbetsmetoder förskollärare och modersmåls lärare använder för att stimulera, inspirera, uppmuntra och stärka barnens språkutveckling och deras uppfattningar om arbetsmetoderna de använder.

Allt insamlat material så som ditt namn och dina svar kommer att behandlas anonyma och kommer endast att läsas av mig, min handledare och examinator. Därmed kommer ingen annan att ha tillgång till materialet. Om du upplever att du inte vill svara på frågorna behöver du inte det och du får när som helst välja att avbryta. Jag skulle bli tacksam om du skulle vilja ställa upp på en intervju och svara på mina frågor. Efter det att min studie är avslutad kommer materialet att förstöras. Intervjun kommer att ta mellan 30–40 minuter. Intervjun kommer jag att spelas in via en ljudinspelning, där jag sen kommer att lyssna på och transkribera ned intervjun till skriftliga kommentarer.

Om du har några frågor eller funderingar får du gärna kontakta mig.

Med vänliga hälsningar

/Maria José Vera Delgado

Bilaga 2

Intervjufrågor

Hur länge har du arbetat som förskollärare/modersmåslärare?

Vilka undervisningsmetoder använder förskollärare och modersmåslärare med att stödja barns språkutveckling?

Kan du ge exempel på vilket sätt du använder dig utav *metoden/metoderna* som redskap för barnens språkutveckling?

Upplever du att det finns ett intresse för *metoden/metoderna* hos barnen?

Kan du beskriva hur ett samtal kring *metoden/metoderna* ser ut?

Hur uppfattar förskollärare och modersmåslärare undervisningsmetoderna de använder i förskolan?

Vilken betydelse anser du som förskollärare/modersmåslärare att *metoden/metoderna* har för barnen?

Hur ser du på det?

Ser du några fördelar och nackdelar med *metoden/metoderna*?

Tycker du att barnen är involverade i val av *metoden/metoderna*?

Anser du att ni lever upp till läroplanens citat om språkutveckling:

Förskolan ska sträva efter att varje barn

Utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra,

Som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Samarbetar du tillsammans med förskollärare/modersmåls lärare kring undervisningen?

Om ja, Hur väljer ni undervisningsmaterial?